
Μυθολογία και Τέχνη
στην Εκπαίδευση:
Βιωματικές και
Εναλλακτικές
Προσεγγίσεις

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Μυθολογία και Τέχνη στην Εκπαίδευση: Βιωματικές και Εναλλακτικές Προσεγγίσεις»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Μυθολογία και Τέχνη στην Εκπαίδευση: Βιωματικές και Εναλλακτικές Προσεγγίσεις»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι η **αξιοποίηση** της **Μυθολογίας** και της **Τέχνης** κατά τη διδασκαλία τόσο για την προώθηση προβληματισμού, διαλόγου και κριτικού στοχασμού όσο και για την αναζωογόνηση του περιεχομένου διδασκαλίας και την πρόκληση του ενδιαφέροντος των μαθητών-εκπαιδευομένων με τη σύμπραξη βιωματικών δραστηριοτήτων και εναλλακτικών προσεγγίσεων. Μέσα από την ενεργοποίηση του κριτικού στοχασμού και την αναθέρμανση και “νοηματοδότηση” του περιεχομένου διδασκαλίας, θα επιδιωχθεί ο περιορισμός και η **εξουδετέρωση προκαταλήψεων και στερεοτύπων** με την **ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων**, καθώς θα διακρίνουν ότι αυτά, τα οποία θα επεξεργασθούν με τον εκπαιδευτικό/εκπαιδευτή, **ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά τους** και τους **αφορούν άμεσα**.

Στηρίγματά μας θα είναι ο μύθος και η Τέχνη. Ο μύθος δεν πρέπει μόνο να συμβάλλει στη συναισθηματική ανάπτυξη του εκπαιδευομένου, αλλά και να προωθεί την **κριτική σκέψη** και τον **κριτικό στοχασμό** του. Σε ό,τι αφορά στην Τέχνη, ο εκπαιδευτικός/εκπαιδευτής δεν πρέπει να λειτουργήσει αποκλειστικά ως ιστορικός της Τέχνης ή ως αρχαιολόγος, ο οποίος θα αναλύσει ένα

έργο Τέχνης και ένα μνημείο εμπλέκοντας τους μαθητές-εκπαιδευόμενους σε καλλιτεχνικά ρεύματα και πληροφορίες που δεν θα συμβάλλουν στην πρόκληση ερωτημάτων και σε διάλογο. Η επεξεργασία έργων Τέχνης πρέπει όχι μόνο να **συνδέεται** με το περιεχόμενο του μαθήματος, αλλά και να έχει νόημα για τους εκπαιδευόμενους. Η αρχαία ελληνική γραμματεία και παράδοση θα μας **τροφοδοτήσει με μύθους και έργα τέχνης**, ενώ θα αξιοποιηθούν και έργα τέχνης από τον χώρο της **μοντέρνας-σύγχρονης τέχνης**.

Το παρόν πρόγραμμα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης καθώς και της Προσχολικής Αγωγής αλλά και σε εκπαιδευτές ενηλίκων, σε φορείς αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΙΕΚ, ΚΕΚ), σε φορείς που παρέχουν προγράμματα δια βίου μάθησης και προγράμματα για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, σε εκπαιδευτές των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας και γενικότερα σε εκείνους που αναλαμβάνουν **διδασκαλία** σε οποιονδήποτε εκπαιδευτικό θεσμό και σε **οποιοδήποτε εκπαιδευτικό πλαίσιο**.

Συγκεκριμένα, εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές θα αποκτήσουν και θα έχουν στη διάθεσή τους **εναλλακτικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις** και ένα **ευέλικτο διδακτικό υλικό** που θα τους εξασφαλίζουν τη δυνατότητα **ενεργού συμμετοχής των μαθητών-εκπαιδευόμενων** τους και **ενεργοποίησης της κριτικής σκέψης** και του **κριτικού στοχασμού τους**. Με άλλα λόγια, ο μαθητής/εκπαιδευόμενος θα **αντιδρά σε ερεθίσματα** και θα **διατυπώνει ερωτήματα**. Αποστολή του εκπαιδευτικού είναι να τον οδηγήσει σε **απορία**, δηλ. να προκληθούν ερωτήματα και **ηθικά διλήμματα** στον ίδιο τον μαθητή/εκπαιδευόμενο. **Όποιος σκέπτεται ρωτάει**, όποιος σκέπτεται καλά ρωτάει καλά. **Όποιος ρωτάει έχει προηγουμένως σκεφθεί**. Επομένως η ποιότητα της σκέψης φαίνεται από την ποιότητα της ερώτησης, και το αντίστροφο. Σημασία δεν έχει να ρωτάει ο εκπαιδευτικός, αλλά πολύ σημαντικό είναι να **ρωτάει ο μαθητής/εκπαιδευόμενος**, αφού **προηγουμένως έχει σκεφθεί**. Η πρόκληση προβληματισμού οδηγεί στην ανάπτυξη του κριτικού στοχασμού και στην αντιμετώπιση στερεοτυπικών παραδοχών.

Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα **δεν περιορίζεται στην απλή αναφορά των μύθων** και στην επιφανειακή περιγραφή των έργων τέχνης **αλλά στη μεθοδολογική τους προσέγγιση με σκοπό την αποκωδικοποίηση των συμβόλων και στην ανάγνωση του περιεχομένου και του μηνύματός τους**. Συνήθως ο εκπαιδευτικός αντιμετωπίζει το έργο Τέχνης απλώς ως αποδεικτικό-οπτικό υλικό αυτών στα οποία αναφέρεται το διδακτικό υλικό, ενώ ο εκπαιδευτής ως αφητηρία για την ανάδυση εμπειριών και βιωμάτων. **Τόσο η μυθολογία όσο και τα έργα τέχνης περιέχουν σύμβολα, λανθάνοντα μηνύματα, τα οποία δεν είναι ευανάγνωστα, με αποτέλεσμα να μην επιχειρείται η αποκωδικοποίησή τους**.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής
- ▶ απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «αυτονομία», δηλαδή δυνατότητα μελέτης ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία

διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσοτέρων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

- ▶ Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα,

εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικά με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **20 διδακτικές ενότητες**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Διδακτική Ενότητα 1. Μύθος και Ιστορικό Γεγονός: η λειτουργία του μύθου-Σύμβολα και Συμβολισμοί

Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι η ανάδειξη της σημασίας και του ρόλου των μύθων για την πολιτισμική ταυτότητα και παράδοση ενός λαού. Ασφαλώς η αρχαία ελληνική μυθολογία αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία ποικίλων έργων τέχνης τόσο στην Ευρώπη όσο και σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο μύθος έχει ως σκοπό την ερμηνεία και τη δικαιολόγηση φυσικών φαινομένων, τη στήριξη θρησκευτικών δοξασιών και εν γένει την εκλογίκευση των εμπειριών των ανθρώπων από την καθημερινή πραγματικότητα. Ωστόσο ο μύθος δεν είναι ένα απλό παραμύθι που σαγηνεύει, διασκεδάζει και ικανοποιεί το συναίσθημα. Και το παραμύθι βέβαια δεν έχει απλώς ως σκοπό τη συναισθηματική κάλυψη αλλά και τον προβληματισμό, δεδομένου ότι μεταφέρει μηνύματα και με αυτήν την έννοια έχει 'πολιτικό-διδακτικό' περιεχόμενο. Αυτό ισχύει σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό και κυρίως για τον μύθο, καθώς περιέχει σύμβολα και συμβολισμούς που καλούμαστε να αποκωδικοποιήσουμε και να κατανοήσουμε. Θα πρέπει με άλλα λόγια να δραστηριοποιηθεί η σκέψη του μαθητή παράλληλα με την ανάπτυξη του συναισθηματικού του κόσμου. Π.χ. στον γνωστό μας μύθο του Προμηθέα ο αετός σταλμένος από τον Δία κατατρύγει το συκώτι (ήπαρ) του ημίθεου, ο οποίος είναι δεμένος στον 'βράχο' του Καυκάσου. Θα πρέπει να διατυπωθούν ερωτήματα και προβλήματα: γιατί το συκώτι και όχι κάποιο άλλο όργανο, γιατί ο αετός, γιατί στον Καύκασο; Και ασφαλώς: γιατί τιμωρείται ο Προμηθέας για μian πράξη που έκανε μien, αλλά δεν ήταν ανάγκη να οδηγηθεί σε αυτήν, αν ο ίδιος ο Δίας 'βοηθούσε' τους ανθρώπους;

Διδακτική Ενότητα 2. Βιωματική προσέγγιση θεμάτων και προβλημάτων: αξιοποίηση εκπαιδευτικών τεχνικών και μορφών εργασίας I

Σκοπός αυτής της διδακτικής ενότητας είναι η συνειδητοποίηση από την πλευρά του εκπαιδευτικού/εκπαιδευτή της προσωπικής του φιλοσοφίας για τον ρόλο του στη σχολική τάξη, στο

σχολικό περιβάλλον και στην ομάδα μάθησης, η οποία εκβάλλει και στη διαμόρφωση της στρατηγικής που θα ακολουθήσει στην επικοινωνία του με τους μαθητές-εκπαιδευμένους και στη διδακτική προσέγγιση του περιεχομένου διδασκαλίας. Συγκεκριμένα ένας εκπαιδευτικός, ο οποίος έχει ως φιλοσοφία και στάση του τη διαμόρφωση κριτικά σκεπτόμενων ανθρώπων, επόμενο είναι να επιλέξει και να εφαρμόσει την αντιαυταρχική στρατηγική και θα απορρίψει την αυταρχική στάση, η οποία ενδεχομένως θα του εξασφαλίσει τη διαφύλαξη της κακώς εννοούμενης αυθεντίας, αλλά δεν θα προωθήσει τη συνεργασία και την επικοινωνία του με τους μαθητές και των μαθητών μεταξύ τους. Αλλά και το ίδιο το περιεχόμενο διδασκαλίας δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως πακέτο προς παράδοση, χωρίς να τίθενται ερωτήματα ούτε να επιχειρείται διερεύνηση προβλημάτων. Σε ό,τι αφορά λοιπόν στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις, αποκλείονται οι βιωματικές και διερευνητικές εφαρμογές και προβάλλεται η απλή μεταφορά και μετάδοση του περιεχομένου μέσω της Εισήγησης σχεδόν ως της μόνης και αποκλειστικής 'μεθοδολογικής προσέγγισης'.

Διδακτική Ενότητα 3. Βιωματική προσέγγιση θεμάτων και προβλημάτων: αξιοποίηση εκπαιδευτικών τεχνικών και μορφών εργασίαςII

Σε αυτήν τη διδακτική ενότητα προβάλλονται οι εκπαιδευτικές τεχνικές (Παρουσίαση- Εισήγηση, Καταιγισμός ιδεών, Θέση Ερωτήσεων, Ομάδες εργασίας- Εργασία σε ομάδες, Παιχνίδι Ρόλων και Προσομοίωση, Μελέτη περίπτωσης, Συζήτηση, Επίδειξη, Θεατρικό παιχνίδι, Εκπαιδευτικό δράμα) και διατυπώνονται οι σκοποί και το περιεχόμενό τους καθώς και ο σχεδιασμός εφαρμογής τους. Παράλληλα επισημαίνονται τα προβλήματα, τα οποία συνοδεύουν την εφαρμογή τους, αλλά και οι προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητά τους. Συγκεκριμένα τονίζονται τα πλεονεκτήματα και τα αδύνατα σημεία της Εισήγησης, ενώ αναδεικνύονται οι κανόνες που πρέπει να διέπουν τον Καταιγισμό Ιδεών και την ορθή Θέση των Ερωτήσεων. Οριοθετείται η τεχνική του καταιγισμού ιδεών, ενώ αναφέρονται και οι μορφές ερωτήσεων οι οποίες πρέπει να αποφεύγονται. Υπογραμμίζεται ο ρόλος της ομαδικής εργασίας για την ανάπτυξη της επικοινωνίας και της συνοχής της ομάδας μάθησης και εξάιρεται η συμβολή του παιχνιδιού ρόλων στη διαχείριση των συναισθημάτων και στην Ενσυναίσθηση. Τέλος γίνονται προτάσεις για τον συνδυασμό και την αλληλοϋποστήριξη περισσότερων εκπαιδευτικών τεχνικών.

Διδακτική Ενότητα 4. Ομηρικά Έπη: παιδαγωγικός και αξιακός λόγος

Στο πλαίσιο της ενότητας θα αναδειχθεί η σημασία των ομηρικών επών για τον άνθρωπο του 21ου αιώνα αλλά ιδιαίτερα για μας τους Έλληνες. Θα διαπιστώσουμε ότι οι συμπεριφορές των ηρώων και οι καταστάσεις που αυτές διαμορφώνουν στην Ιλιάδα μπορούν να εντοπισθούν σε διάφορες περιόδους της Ιστορίας μας.

Ο εκπαιδευτικός, και οποιοσδήποτε εκπαιδευτής, θα πρέπει να κατέχει βασικές γνώσεις της διαδρομής των ομηρικών επών μέσα στον χρόνο αλλά και της γλώσσας στην οποία έχουν συντεθεί, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί σε ερωτήσεις που θα του τεθούν και σε ερωτήματα που θα προκληθούν κατά τη διδασκαλία. Κυρίως πρέπει ο ίδιος να προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών μέσα από σχετική συζήτηση, ώστε οι ίδιοι οι μαθητές να δραστηριοποιηθούν τη σκέψη τους. Γιατί τα ομηρικά έπη αποτέλεσαν το 'Αλφαβητάρι με τον Ήλιο' στην κλασική Ελλάδα; Είναι γεγονός ότι εδώ και 3.000 χρόνια ο Όμηρος επηρεάζει τον παγκόσμιο πολιτισμό. Η επίδραση αυτή δεν ανιχνεύεται μόνο στην ποίηση και στην Τέχνη αλλά και στον τρόπο σκέψης. Ο Όμηρος ζει παντού γύρω μας και μέσα μας. Πώς δικαιολογείται αυτή η επίδραση, τι μας προσφέρει ο Όμηρος σήμερα; Προτείνεται η 'θεματοποίηση του Ομήρου': να συνδυάσουμε το περιεχόμενο με εμπειρίες και προβλήματα των μαθητών/εκπαιδευομένων, αλλά και να το προσεγγίσουμε με τρόπο που να περιλαμβάνει και τους ίδιους στην προσπάθεια, να νιώσουν ότι είναι θέμα δικό τους, ότι δεν είναι απλοί θεατές, αλλά πρωταγωνιστές. Μέσα από τη σύγκρουση Αγαμέμνονα και Αχιλλέα θα προβληθούν συμπεριφορές, οι οποίες ανιχνεύονται μέσα στην Ιστορία μας μέχρι σήμερα και στην καθημερινή μας επικοινωνία. Ο Αγαμέμνονας και ο Αχιλλέας είναι ο κακός εαυτός μας.

Διδακτική Ενότητα 5. Ο μύθος του Προμηθέα: αποκωδικοποίηση και ανάγνωση μηνυμάτων

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η προβολή του αγώνα του Προμηθέα κατά της παντοδυναμίας του Δία με σκοπό την ενίσχυση και ενδυνάμωση του ανθρώπου, ώστε να αντεπεξέλθει στα προβλήματα της ζωής, αλλά και να εξελιχθεί πολιτισμικά. Η κλοπή της φωτιάς σηματοδοτεί την προσπάθεια του ανθρώπου τόσο να δαμάσει το φυσικό του περιβάλλον και να μπορέσει να επιβιώσει αντιμετωπίζοντας τους κινδύνους που τον απειλούν όσο και διαφοροποιηθεί από τα ζώα και να οδηγηθεί σε πνευματικά επιτεύγματα.

Εκτίθενται οι διάφορες παραλλαγές του μύθου, μεταξύ των οποίων και αυτή που περιέχεται στη σωζόμενη και αποδιδόμενη στον Αισχύλο τραγωδία 'Προμηθέας Δεσμώτης', στην οποία προβάλλεται το πολίτευμα της δημοκρατίας έναντι αυτού της τυραννίας, το οποίο ταυτίζεται με τον Δία. Κάθε μια παραλλαγή περιέχει σύμβολα, τα οποία θα πρέπει να αποκωδικοποιηθούν, ώστε να γίνει κατανοητός ο σκοπός του συγκεκριμένου μύθου.

Διδακτική Ενότητα 6. Ο μύθος του Γύγη στον Ηρόδοτο και στον Πλάτωνα: παιδαγωγική –βιωματική προσέγγιση

Σκοπός της όγδοης διδακτικής ενότητας είναι η πραγμάτευση της ουσίας της Δικαιοσύνης, όπως αυτή εκτίθεται με τον μύθο του Γύγη στο δεύτερο βιβλίο της Πολιτείας του Πλάτωνος. Ο μύθος, όπως εκτίθεται από τον Πλάτωνα, διαφέρει από αυτόν του Ηροδότου. Δικαιολογείται το 'δίκαιο του

9

δυνατού'; Ο δίκαιος είναι δίκαιος από αδυναμία, η οποία του απαγορεύει να διαπράξει την αδικία λόγω της επερχόμενης τιμωρίας; Είναι η Δικαιοσύνη θέμα παιδείας; Μπορεί να υπάρξει πολιτισμός χωρίς δικαιοσύνη; Ασφαλώς τέτοια ερωτήματα είναι πολύ σημαντικά για τη ζωή των μαθητών μέσα και έξω από το σχολείο, με αναφορά μάλιστα στη σχολική επιθετικότητα και στον σχολικό εκφοβισμό, αλλά και για τη διαμόρφωση μιας γενικότερης στάσης και συμπεριφοράς σχετικά. Η επεξεργασία αυτών των ερωτημάτων θα πραγματοποιηθεί μέσα από βιωματικές δραστηριότητες μαθητών και εκπαιδευομένων.

Διδακτική Ενότητα 7. Ο μύθος του Σπηλαίου στην Πολιτεία του Πλάτωνα: ανάγνωση συμβολισμών

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η αποκρυπτογράφηση των συμβόλων που περιέχονται στον μύθο του σπηλαίου του Πλάτωνα. Η απελευθέρωση του δεσμώτη και η άνοδος προς το στόμιο της σπηλιάς και την έξοδο από αυτήν εκθέτει την προσπάθεια του ανθρώπου να απομακρυνθεί από το στάδιο των ψευδαισθήσεων και της πλάνης και να ατενίσει την πραγματική γνώση. Περιγράφονται τα τέσσερα στάδια από τα οποία διέρχεται ο άνθρωπος στην προσπάθειά του να απελευθερωθεί από τα δεσμά των σκιών και των ψευδαισθήσεων. Σκοπός της παιδείας δεν είναι η συσσώρευση γνώσεων αλλά η 'περιαγωγή της ψυχής', η στροφή της προς τη Γνώση.

Η απελευθέρωση από τα δεσμά σημαίνει απαλλαγή από προκαταλήψεις και στερεότυπα που μας καθλώνουν και μας εμποδίζουν να διακρίνουμε την πραγματικότητα. Ουσιαστικά οι αναβαθμοί της γνώσης είναι τα βιωματικά επίπεδα, από τα οποία διερχόμαστε στην προσπάθειά μας να απαλλαγούμε από στερεοτυπικές πεποιθήσεις και ψευδαισθήσεις. Θα προσπαθήσουμε να αντιστοιχίσουμε τις καταστάσεις και εμπειρίες της καθημερινής μας ζωής καθώς και τον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς μας προς ένα συγκεκριμένο αναβαθμό.

Διδακτική Ενότητα 8. Ο μύθος του Φιλοκτήτη: ηθικά διλήμματα

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η επεξεργασία των ηθικών διλημάτων, τα οποία ταλανίζουν τους ήρωες της τραγωδίας 'Φιλοκτήτης' του Σοφοκλή. Περιγράφεται η πορεία και οι επιμέρους φάσεις τις οποίες μπορεί να τηρήσει ένας εκπαιδευτικός/εκπαιδευτής κατά τη μεθοδολογική προσέγγιση του δραματικού κειμένου. Στο πλαίσιο της επεξεργασίας του περιεχομένου της τραγωδίας διατυπώνονται κριτικά ερωτήματα, τα οποία έχουν ως αφετηρία τους τις εμπειρίες και σημερινά δεδομένα των μαθητών. Προηγείται η πρώτη καταγραφή των κρίσεων των εκπαιδευομένων, ακολουθεί το πλαίσιο του μύθου σχετικά με το γεγονός και τα πρόσωπα της τραγωδίας και ακολουθεί η εκ νέου θεώρηση των συμπεριφορών των προσώπων. Τέλος περιγράφονται οι βιωματικές δραστηριότητες που θα αναλάβουν οι εκπαιδευόμενοι, οι οποίες με

αφετηρία και βάση το κριτικό ερώτημα θα συνδέουν και θα συνδυάζουν τα βιώματα και τα προβλήματα των προσώπων του αρχαίου δράματος με δικές τους εμπειρίες και δικά τους προσωπικά προβλήματα.

Διδακτική Ενότητα 9. Ο 'μύθος' του Έρωτα και η επικοινωνία

εκπαιδευτικού-μαθητή: το 'Συμπόσιον' του Πλάτωνα

Σκοπός αυτής της διδακτικής ενότητας είναι η αποσαφήνιση του ρόλου και της σημασίας του έρωτα ως μυητικού θεσμού στην Αρχαία Ελλάδα. Είναι γεγονός ότι πολλές φορές διατυπώνονται ερωτήσεις από τους μαθητές/εκπαιδευόμενους, άλλοτε καλοπροαίρετα και άλλοτε με χλευαστική πρόθεση και ζητούνται πληροφορίες για το συγκεκριμένο θέμα, το οποίο όντως περιβάλλεται από ασάφειες και προκαλεί σύγχυση. Εκτίθεται ο ρόλος των συμποσίων ως επιστημονικών 'σεμιναρίων' στην αρχαία Αθήνα. Περιγράφονται ο ρόλος και οι συμβολισμοί των λόγων που εκφωνούνται για τον Έρωτα στο Συμπόσιο του Πλάτωνα με ιδιαίτερη αναφορά στον λόγο της Διοτίμας, όπως τον μεταφέρει ο Σωκράτης. Τέλος συζητείται και υπογραμμίζεται ο παιδαγωγικός ρόλος του Έρωτα.

Διδακτική Ενότητα 10. Η Τέχνη στην Εκπαίδευση: Τέχνη και Ιστορικό γεγονός

Αυτή η διδακτική ενότητα έχει ως σκοπό την πραγμάτευση θεμάτων και προβλημάτων σχετικών με την αξιοποίηση ενός έργου τέχνης ως πηγής κατά τη διδασκαλία. Ασφαλώς ένα έργο τέχνης μεταφέρει ένα μήνυμα του καλλιτέχνη και δημιουργού. Ενδιαφέρει απλώς η ανάδυση προσωπικών εμπειριών των μαθητών και εκπαιδευομένων μέσα από την επεξεργασία ενός έργου τέχνης ή και το μήνυμα του δημιουργού του; Η εικαστική γλώσσα μεταφέρει τη φιλοσοφία και κοσμοθεωρία του καλλιτέχνη, τις εμπειρίες και τα βιώματά του, την προσωπική θέαση των γεγονότων αλλά ακόμη και την εξέλιξη των γεγονότων μέσα από τη διαίσθηση και τη φαντασία του. Ένα έργο τέχνης μπορεί να αποτελεί κατά το δυνατόν πιστή απόδοση της πραγματικότητας ή επιτρέπεται να αποδίδει ένα γεγονός όπως το υπαγορεύει η καλλιτεχνική ευαισθησία του καλλιτέχνη ή ωστόσο είναι δυνατόν να παραποιεί ένα ιστορικό γεγονός στο όνομα συμφερόντων.

Διδακτική Ενότητα 11. Έργο Τέχνης και Σχολικό Εγχειρίδιο: το παράδειγμα της Επανάστασης του 1821

Ένα έργο τέχνης, με τη μορφή εικόνας, δεν αποτελεί αφήγηση ενός ιστορικού γεγονότος και δεν συνθέτει ιστορία. Σημασία δεν έχει τόσο η αποδεικτική του αξία όσο η συμβολή του στη διαδικασία της μάθησης. Διατυπώνονται κριτήρια για την επιλογή των εικόνων και έργων τέχνης, ώστε αυτά τα ενταχθούν στο σχολικό εγχειρίδιο, αλλά και να αξιοποιηθούν ως διδακτικό υλικό. Τίθενται ερωτήματα σχετικά με τη διάταξη και τη σύνδεση των έργων τέχνης με τα γεγονότα με τα οποία

συνδέονται. Επισημαίνονται οι ελλείψεις των σχολικών εγχειριδίων αναφορικά με την επιλογή έργων τέχνης, αλλά και οι παραλείψεις των βιβλίων του εκπαιδευτικού σχετικά με την επεξεργασία τους. Τέλος αναλύονται συγκεκριμένα έργα τέχνης.

Διδακτική Ενότητα 12. Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις ενός έργου τέχνης:

φαινομενολογική μέθοδος- Το παράδειγμα ‘Παρθενών’

Σκοπός αυτής της διδακτικής ενότητας είναι η υπογράμμιση της συμβολής των συγκεκριμένων ‘μεθόδων’ για την αποκωδικοποίηση και ανάγνωση έργων τέχνης. Η διδακτική προσέγγιση ενός έργου τέχνης πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες, οι οποίοι υπαγορεύονται από μεθόδους που θα εξασφαλίζουν την προώθηση της κριτικής σκέψης και του κριτικού στοχασμού των μαθητών. Προβάλλεται η φαινομενολογική μέθοδος, η οποία επιδιώκει την εξουδετέρωση του υποκειμενικού παράγοντα και την ανάδειξη του ίδιου του έργου τέχνης. Ασφαλώς η φαινομενολογική μέθοδος δεν μπορεί να καταλήξει σε αποτελέσματα ανεξάρτητα εντελώς από προκαταλήψεις και προηγούμενες εμπειρίες, συμβάλλει ωστόσο στην ανάπτυξη μιας διερευνητικής και αναθεωρητικής στάσης απέναντι στο έργο τέχνης. Ως παράδειγμα για την εφαρμογή της φαινομενολογικής μεθόδου επιλέγεται ο ‘Παρθενών’. Προβάλλεται η δομή του μνημείου ως αρχιτεκτονικού οικοδομήματος αλλά και ο ρόλος του μέσα στον χρόνο. Παράλληλα με την αισθητική απόλαυση που προκαλεί το μνημείο καταβάλλεται προσπάθεια για νοητική επεξεργασία του μνημείου. Επιλέγονται θέματα και προβλήματα σχετικά με τον Παρθενώνα με σκοπό την εμβάθυνση σε αυτά μέσα από τον προβληματισμό των μαθητών και τον διάλογο. Ο Παρθενών κάτω από το μισοκατεστραμένο του πρόσωπο κρύβει την ιστορία του ανθρώπου που άλλοτε μεγαλουργεί και άλλοτε βεβηλώνει και αμαυρώνει το πρόσωπό του. Η ιστορία του μνημείου μεταφέρει πολύ πίσω στο παρελθόν, αλλά και οδηγεί στη σύγχρονη πραγματικότητα και ζωή. Τι μας διδάσκουν τα αετώματα, οι μετόπες, η ζωφόρος; Ποια είναι τα προβλήματα, τα οποία αναδύονται από το ίδιο το μνημείο και προωθούν τον διάλογο; Ποιο είναι το μήνυμά τους για εμάς σήμερα;

Διδακτική Ενότητα 13. μυκηναϊκός πολιτισμός μακριά από την κοιτίδα του: κυπρομυκηναϊκή τέχνη- βιωματική προσέγγιση

Σκοπός αυτής της διδακτικής ενότητας είναι η ανάδειξη των κοινών πολιτικών και πολιτισμικών δεσμών Κύπρου και Ελλάδος, οι οποίοι ανάγονται στον 15ο αι. π.Χ. Ποιες είναι οι σχετικές αναφορές των σχολικών εγχειριδίων σε αυτήν τη σχέση; Πώς αποδεικνύεται αυτή μέσα στον χρόνο; Ποια είναι τα μνημεία, τα οποία παραπέμπουν στους άρρηκτους δεσμούς μεταξύ της κυπριακής και της μινωικής-μυκηναϊκής τέχνης; Επιλέγονται συγκεκριμένα μνημεία, τα οποία προσεγγίζονται με τη

φαινομενολογική μέθοδο, ώστε να αποκαλυφθεί ('φανεί') η πολιτισμική διείσδυση του ελληνικού πολιτισμού στον κυπριακό και η αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Διδακτική Ενότητα 14. Ερμηνευτική μέθοδος: 'Οι ανησυχαστικές Μούσες' του Τζιόρτζιο Ντε Κίρικο- Ποιητής και Μούσα' του Νίκου Εγγονόπουλου- 'Η Αποθέωση του Αθανασίου Διάκου' του Κων. Παρθένη: βιωματικές δραστηριότητες

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η περιγραφή των σταδίων, τα οποία ακολουθεί η ερμηνευτική μέθοδος. Δεν πρόκειται για απλή περιγραφή και 'ανάλυση' ενός έργου τέχνης αλλά για κατανόηση του σκοπού και της αποστολής του με τον περιορισμό του υποκειμενικού παράγοντα και των εμπειριών των παρατηρητών-μαθητών. Πρόκειται για μια εσωτερική-ψυχική προσέγγιση και διάσταση, η οποία απουσιάζει από την απλή περιγραφή και ανάλυση. Οι ψυχολογικές προϋποθέσεις και στάσεις των μαθητών/εκπαιδευομένων παίζουν σημαντικό ρόλο στην ερμηνεία και κατανόηση του περιεχομένου αλλά και της εικαστικής αποτύπωσης ενός έργου τέχνης. Η ερμηνεία, την οποία θα δώσει το υποκείμενο-ο μαθητής στο έργο τέχνης, εξαρτάται από την ψυχοσύνθεσή του, από τις εμπειρίες και τα βιώματά του αλλά και από τα πραγματικά δεδομένα του έργου. Εκτίθεται η λειτουργία του 'ερμηνευτικού κύκλου' και υπογραμμίζεται η σημασία ενός σημείου στο έργο, το οποίο είναι γενικότερα αναγνωρισμένο και δεδομένο, ώστε να γίνει η ερμηνευτική προσέγγισή του. Εφαρμόζεται η ερμηνευτική μέθοδος για την αποκωδικοποίηση και ανάγνωση των έργων 'Οι ανησυχαστικές Μούσες' του Τζιόρτζιο Ντε Κίρικο, 'Ποιητής και Μούσα' του Ν. Εγγονόπουλου και 'Η Αποθέωση του Αθ. Διάκου' του Κων. Παρθένη. Κατά τη μεθοδολογική προσέγγιση των έργων τέχνης θα αναδυθούν προκαταλήψεις και στερεοτυπικές παραδοχές για πρόσωπα και πράγματα, ενώ θα καταβληθεί προσπάθεια για τον περιορισμό και την εξουδετέρωσή τους.

Διδακτική Ενότητα 15. Διαλεκτική μέθοδος: η Guernica του Pablo Picasso- 'Η δολοφονία του Ι. Καποδίστρια' άγνωστου λαϊκού ζωγράφου- βιωματικές δραστηριότητες

Σκοπός αυτής της διδακτικής ενότητας είναι η περιγραφή της διαλεκτικής μεθόδου. Ο καλλιτέχνης στο ίδιο το έργο του αποτυπώνει τη 'θέση' και την 'αντίθεση', ενώ αναμένει από εμάς να προχωρήσουμε στη 'σύνθεση' και να καταλήξουμε στην κατανόηση του μηνύματός του. Ασφαλώς είναι δυνατόν η θέση και η αντίθεση να αποτυπώνονται σε διαφορετικά έργα του ίδιου ή άλλων καλλιτεχνών, ώστε μαθητές και εκπαιδευτικός να έχουν μια άλλη θέαση του μηνύματος. Όπως στην ερμηνευτική μέθοδο είναι αναγκαίο να αναγνωρισθεί ένα βέβαιο σημείο για να ξεκινήσει ο ερμηνευτικός κύκλος, έτσι και στη διαλεκτική μέθοδο πρέπει να διαφαίνεται η δυνατότητα σύγκλισης των συγκρουόμενων μεταξύ τους θέσης και αντίθεσης. Επιχειρείται η αποκωδικοποίηση

και ανάγνωση της 'Guernica' του P. Picasso και του πίνακα «Η δολοφονία του Ι. Καποδίστρια» άγνωστου λαϊκού ζωγράφου με την εφαρμογή της διαλεκτικής μεθόδου, ώστε να αποκαλυφθούν οι προθέσεις αλλά και η αισθητική σύλληψη του καλλιτέχνη. Σχετικά με το πρώτο έργο: ποιος είναι ο ρόλος των διαφόρων μορφών που αποδίδονται στο έργο, του ταύρου, του αλόγου, της λάμπας πετρελαίου, της ηλεκτρικής λάμπας κλπ; Γιατί επιλέγεται μια στρατιωτικώς 'άσημη' κωμόπολη, ώστε να βομβαρδισθεί; Πώς συνδυάζονται τα χρώματα μεταξύ τους; Αυτά τα ερωτήματα θα απασχολήσουν τους μαθητές μέσα από βιωματική προσέγγιση. Συνήθως ο δεύτερος πίνακας λειτουργεί ως αποδεικτικό υλικό, καθώς σε αυτόν αποδίδεται θανάσιμα πληγωμένος ο κυβερνήτης, δηλ. ως εποπτικό υλικό, το οποίο συνοδεύει απλώς το γραπτό κείμενο. Κατά την εφαρμογή της διαλεκτικής μεθόδου διατυπώνονται ωστόσο ερωτήματα και προβληματισμοί σχετικά με πρόσωπα και πράγματα, με τη στάση του πλήθους απέναντι στη δολοφονία κλπ. Για παράδειγμα, ένα μέρος των παρευρισκομένων εκδηλώνει με τις κινήσεις των χεριών και τη στάση του σώματος λύπη και συναισθηματική συντριβή, ενώ ένα άλλο δείχνει μιαν επιφυλακτική στάση απέναντι στη σκηνή της δολοφονίας.

Διδακτική Ενότητα 16. Ενσυναισθητική ανάγνωση ενός εικαστικού έργου

Σκοπός αυτής της διδακτικής ενότητας είναι η 'συναισθηματική' προσέγγιση ενός έργου τέχνης στη σχολική τάξη. Μια τέτοια προσέγγιση δεν στοχεύει τόσο στην κατανόηση και ερμηνεία του εξεταζόμενου έργου τέχνης αλλά στην πρόκληση της ανάγκης του μαθητή να καταθέσει και να διερευνήσει τη συναισθηματική εμπειρία, την οποία αποκομίζει από την ενασχόλησή του με αυτό. Με αφορμή το έργο τέχνης ο μαθητής συνειδητοποιεί και αναγνωρίζει το συναίσθημα που τον καταλαμβάνει, ενώ μέσα από τα προβαλλόμενα συναισθήματα των προσώπων επιτυγχάνεται η ενσυναίσθηση, η μετακίνησή του στη θέση του άλλου. Η περιγραφή και η εξήγηση της κατάστασης που προβάλλεται στο έργο τέχνης και ο σχολιασμός των συναισθημάτων και των σκέψεων των προβαλλόμενων προσώπων συμβάλλουν στην αποσαφήνιση των συναισθημάτων του ίδιου του μαθητή. Μέσω της τέχνης μαθαίνει ο μαθητής να συλλαμβάνει νέες διαστάσεις της συναισθηματικής του εμπειρίας και να τις εξωτερικεύει. Τα αρχικά συναισθήματα και οι πρώτες σκέψεις εμπλουτίζονται ή και μεταβάλλονται, συγκρούονται με πεποιθήσεις, προκαταλήψεις και προϋπάρχοντα συναισθήματα και αλληλεπιδρούν με σκέψεις και συναισθήματα άλλων προσώπων τόσο στον πίνακα όσο και στη σχολική αίθουσα. Αυτό σημαίνει ότι η συναισθηματική προσέγγιση ενός έργου τέχνης έχει ως σκοπό την απαλλαγή του μαθητή από τη συναισθηματική και νοητική ακαμψία και τη διατήρησή του σε συναισθηματική και νοητική εγρήγορση. Αναλαμβάνεται η συναισθηματική προσέγγιση του έργου τέχνης 'Η Κραυγή' του E. Munch μέσα από συναισθηματικές δραστηριότητες των μαθητών.

Διδακτική Ενότητα 17. Σύμπραξη μεθοδολογικών προσεγγίσεων: Η 'κάθοδος στον Κάτω Κόσμο'(το Νεκρομαντείο)- 'Ο Λουδοβίκος XIV' του Η. Rigaud: βιωματικές δραστηριότητες

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η συνεργασία και η σύμπραξη των τριών μεθοδολογικών προσεγγίσεων κατά την επεξεργασία συγκεκριμένων έργων τέχνης. Μέχρι τώρα οι τρεις μέθοδοι εφαρμόστηκαν μεμονωμένα και ανεξάρτητα η μια από την άλλη. Η εφαρμογή ωστόσο αυτή ήταν καταχρηστική και συμβατική, καθώς στην πράξη δεν είναι δυνατόν να διαχωρισθούν οι τρεις μέθοδοι μεταξύ τους, δεδομένου ότι αλληλοϋποστηρίζονται και αλληλοσυμπληρώνονται. Η φαινομενολογική μέθοδος επιχειρεί την ανάδυση και ανάδειξη του προβαλλόμενου θέματος, η ερμηνευτική την κατανόησή του μέσα από τον περιορισμό του υποκειμενικού παράγοντα ενώ η διαλεκτική τη στήριξη της σύνθεσης μέσα από τη θέση και την αντίθεση. Ο συνδυασμός των μεθόδων θα εφαρμοσθεί κατά την προσέγγιση τόσο του Νεκρομαντείου όσο και του πίνακα του Η. Rigaud 'Ο Λουδοβίκος XIV'.

Διδακτική Ενότητα 18. Εικαστική διατύπωση και αποκωδικοποίηση της θεολογικής θεματικής: παραδείγματα

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η βιωματική προσέγγιση έργων τέχνης με θεολογικό περιεχόμενο. Ένα έργο τέχνης δεν αποκαλύπτει ούτε κρύβει, αλλά 'σημαίνει' την πραγματικότητα. Αυτό ισχύει και για το έργο τέχνης με θεολογικό περιεχόμενο. Για την αποφυγή παρερμηνείας αλλά και αλλοίωσης του μηνύματος του έργου εφαρμόζονται και εδώ συγκεκριμένες μέθοδοι. Επιλέγονται τα έργα: 'Χάιρε Ραββί' του Γ. Ροϊλού, Τμήμα τοιχογραφίας από την 'Εις Άδου Κάθοδον', 'Ο Άγιος Γεώργιος και ο Χάροντας ή Κονταροχτύπημα' του Δημ. Μπισκίνη, 'Ο Χριστός στο Όρος των Ελαιών' του Κων. Παρθένη, 'Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου' (Εικόνα τέμπλου από το Σινά και Εικόνα στην Αχρίδα).

Διδακτική Ενότητα 19. Θουκυδίδης- η καταδίκη των στρατηγών μετά τη ναυμαχία στις Αργινούσες: ενσυναισθητικές δραστηριότητες

Σε αυτήν τη διδακτική ενότητα επιχειρείται η ενσυναισθητική προσέγγιση της Ναυμαχίας στις Αργινούσες. Στο μάθημα της Ιστορίας -προκειμένου η Ιστορία να γίνει μάθημα ζωής- είναι απαραίτητο να εισχωρήσουμε στο ιστορικό, κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο της εποχής και να προσεγγίσουμε τις ιδέες, τις πεποιθήσεις και τους τρόπους δράσης των ιστορικών προσώπων. Η ανάπτυξη της σχέσης αυτής με το παρελθόν έχει πολιτογραφηθεί ως «ιστορική ενσυναίσθηση». Η ιστορική ενσυναίσθηση τροφοδοτείται και εμπλουτίζεται από το απόθεμα των προσωπικών μας εμπειριών, από τις οποίες ανασύρονται και αξιοποιούνται εκείνες οι οποίες προσιδιάζουν στις καταστάσεις που βίωσαν τα ιστορικά πρόσωπα. Η προτεινόμενη μεθοδολογική προσέγγιση

αξιοποιεί το ιστορικό γεγονός της δίκης των οκτώ Αθηναίων στρατηγών, οι οποίοι αμέσως μετά την ένδοξη νίκη τους εναντίον του σπαρτιατικού στόλου λίγο έξω από τις Αργινούσες νήσους το 406 π.Χ., καταδικάστηκαν σε θάνατο από την αθηναϊκή Εκκλησία του Δήμου και εκτελέστηκαν.

Διδακτική Ενότητα 20. Συμπεράσματα-υποδείξεις και προτάσεις

Σε αυτήν τη διδακτική ενότητα συγκεντρώνονται τα συμπεράσματα, υποβάλλονται συγκεκριμένες υποδείξεις και διατυπώνονται προτάσεις για τη διδακτική προσέγγιση και αξιοποίηση του έργου τέχνης κατά τη διδασκαλία. Η επεξεργασία έργων τέχνης διαμορφώνει στάσεις και συνειδήσεις, αξίες, κοσμοθεωρία και φιλοσοφία ζωής. Το έργο τέχνης, αν και βουβό, μιλάει. Χρειάζεται ωστόσο γλώσσα για να εκφρασθεί. Υπογραμμίζονται τα τρωτά σημεία και οι αδυναμίες της εικονογράφησης των σχολικών εγχειριδίων. Το θεωρητικό πλαίσιο των μεθοδολογικών υποδείξεων δεν έχει ως σκοπό τη μύση των μαθητών στις επιστημονικές μεθόδους αλλά στην εξοικείωση του εκπαιδευτικού με αυτές, ώστε να μπορεί να κατευθύνει τους μαθητές του στη διατύπωση ερωτημάτων και προβλημάτων. Το μουσείο οποιασδήποτε μορφής δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως 'τέμενος των μουσών', αλλά να αποτελέσει ελκυστικό και οικείο χώρο για τους μαθητές.